

Sygn. akt III AUa 821/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jacek Witkowski
Sędziowie:	SSA Jarosław Błaszczak (spr.) SSA Irena Różańska-Dorosz
Protokolant:	Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku W. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

przy udziale zainteresowanych: (...) Ś. we W., B. L., A. W.

o odpowiedzialność za zaległości w opłacaniu składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 16 kwietnia 2012 r. sygn. akt VIII U 338/10

uchyla zaskarżony wyrok i poprzedzająca go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 31 grudnia 2009 roku i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2012 r. sygn. akt VIII U 338/10 Sąd Okręgowy Sąd Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 31 grudnia 2009 r., w ten sposób, że nie obciążył W. S. odpowiedzialnością za zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w łącznej kwocie 58 658,26 zł, Stowarzyszenia (...)Klubu Sportowego Ś. we W., a w pkt II wyroku zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. kwotę 3600 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz wnioskodawcy.

Rozstrzygnięcie Sąd wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny sprawy:

Stowarzyszenie (...) Klub Sportowy (...) we W. został zarejestrowany w rejestrze stowarzyszeń kultury fizycznej z dniem 18.11.1996 r. W. S. został zatrudniony w nim na podstawie umowy o pracę, jako dyrektor Klubu od dnia 15.05.1996 r. Od dnia 04.06.1998 r. został członkiem zarządu Klubu, jako organ wykonawczy Klubu, reprezentował go na zewnątrz i kierował bieżącymi pracami.

W skład zarządu Klubu od 14.09.2000 r. wchodził A. W., który od 2004 r. był prezesem zarządu, zaś od 15.01.2005 r. wszedł w skład zarządu B. L..

I Klub Sportowy (...) poza działalnością sportową prowadził działalność gospodarczą, m.in. na terenie stanowiącym własność Gminy W., a oddanym Klubowi w użytkowanie przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji we W. przy ul. (...), Klub prowadził kemping, na podstawie umowy o ustanowienie użytkowania z dnia 01.01.2001 r. Klub rozpoczął na tej działce budowę budynku usługowo--sportowego z przeznaczeniem na hotel. Według operatu szacunkowego z grudnia 2002 r., wartość budynku w stanie surowym, wg. cen bieżących z tego okresu, wynosiła 386.500,00 zł.

Klub był zobowiązany do ponoszenia opłat za użytkowanie, podatków i kosztów zużytych mediów - na podstawie faktur wystawionych przez MPWiK. Klub nie miał własnych nieruchomości, użytkował obiekt sportowy stadion przy ul. (...), będący własnością firmy (...).

Finansowanie działalności sportowej Klubu, początkowo pochodziło z dotacji płaconych przez przedsiębiorstwa należące do Gminy W. w następnych latach przez prywatnych sponsorów, m.in. firmy (...) i (...). Dyrektor Klubu zajmował się pozyskiwaniem środków finansowych, w ramach swych uprawnień statutowych w dniu 22.12.2000 r. zawarł umowę sprzedaży wierzytelności (...) Bank S.A. w W. wobec W. M. i B. M. - Spółka (...) - wierzytelność kredytową, stwierdzoną bankowym tytułem egzekucyjnym na kwotę 964.962,81 zł należności głównej oraz 251.306,35 zł odsetek. Dłużnicy jednakże wytoczyli i wygrali powództwo przeciwegzekucyjne oparte na zarzucie przedawnienia, o czym wnioskodawca dowiedział się dopiero z uzasadnienia Sądu Apelacyjnego z dnia 24.08.2004 r. Wbrew zapewnieniu Banku zawartemu w § 2 umowy cesji, nabyta wierzytelność była przedawniona w części.

P. Bank w dniu 11.01.2001 r. zmienił nazwę na (...) Bank S.A., następnie umową z dnia 28.09.2001 r. nabył (...) Bank S.A. we W..

W dniu 12.12.2007 r. I Klub Sportowy (...) wniósł pozew przeciwko (...) Bank S.A. w W. o zapłatę 589.962,81 zł. Wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 01.10.2008 r. zmieniono wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 04.06.2008 r. w ten sposób, że oddalono powództwo I Klubu Sportowego ponad zasądzoną kwotę 325.843,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 04.03.2006 r. do dnia zapłaty.

Wnioskodawca zajmował się pozyskiwaniem sponsorów i dotacji, starał się zmniejszyć koszty działalności Klubu, m.in. poprzez redukcję liczby zatrudnionych pracowników. W latach 1999 - 2002 liczbę etatów zmniejszył z 5 do 2, a następnie pozostał jedynym etatowym pracownikiem Klubu.

Kiedy w 2003 r. firma (...) wycofała się z finansowania wiodącej sekcji sportowej koszykarek (...), sytuacja finansowa Klubu stawała się coraz trudniejsza, z zarządu Klubu odchodzili kolejni członkowie.

Wnioskodawca w dniu 22.12.2003 r. złożył wniosek o ustanowienie kuratora dla niezdolnego do działalności prawnych zarządu stowarzyszenia, gdyż skład zarządu był wówczas mniejszy niż wymagane ówczesnym statutem 11 osób.

Po 11 miesiącach od złożenia wniosku o ustanowienie kuratora, Sąd Rejonowy dla Wrocławia- Śródmieścia, w dniu 13.10.2004 r. wydał postanowienie o odrzuceniu wniosku, uznając, że złożyła go osoba nieuprawniona. Od grudnia 2003r Klub (...) zaprzestał opłacania składek na ubezpieczenia społeczne.

Zaległość I Klubu Sportowego (...) wobec ZUS z tego tytułu, za okres od grudnia 2003 r. do grudnia 2004 r. i od czerwca 2005 r. do grudnia 2006 r. wyniosła 46.543,00 zł, na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 8.780,75 zł, na FP i FGŚP wyniosła 3.334,51 zł.

Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji we W. w dniu 15.09.200 r. wypowiedziało umowę o ustanowienie użytkownika nieruchomości przy ul. (...) z powodu zalegania z opłatami za użytkowanie i podatkiem od nieruchomości. Pismem z dnia 06.01.2005 r. MPWiK zwróciło się do Klubu o rozliczenie poniesionych przez (...) nakładów na rozpoczętą inwestycję. Klub przedłożył wówczas operat szacunkowy z grudnia 2002 r., w którym wartość budynku w stanie surowym wyceniono na 386.500,00 zł. MPWiK przedstawiło własną wycenę na 175.056,00 zł. Wobec rozbieżności w wycenie tej nieruchomości nie doszło do ugody między stronami.

Na nadzwyczajnym, walnym zgromadzeniu członków I Klubu Sportowego (...) w dniu 21.12.2004 r. został przyjęty nowy statut Klubu, który zmniejszy liczebność zarządu do 3-5 osób, a uchwały o rozwiązaniu Klubu miało podejmować walne zgromadzenie większością 2/3 głosów. Wówczas to, w skład nowego zarządu wybrano A. W. i B. L., wnioskodawca jak dotychczas wchodził w skład zarządu z urzędu jako dyrektor Klubu.

Wobec niepowodzenia starań o odzyskanie wierzytelności (...) wobec współników Spółki (...) M.i M., nabytych przez Klub w drodze umowy cesji od (...) Banku S.A. w 2000 r. (gdyż wbrew zapewnieniom Banku, zawartemu w § 2 umowy cesji, nabyta wierzytelność była przedawniona), wnioskodawca w dniu 18.09.2006 r. złożył wypowiedzenie umowy o pracę, która rozwiązała się w dniu 31.12.2006 r.

Zarząd I Klubu Sportowego (...) utracił wówczas przewidzianą statutem zdolność do działania, gdyż wraz z rozwiązaniem umowy o pracę z W. S., przestał on być członkiem zarządu i zarząd pozostał w składzie dwuosobowym - Prezes A. W. i członek zarządu B. L..

Wnioskodawca od dnia 01.01.2007 r. nie pracował już w Klubie i nie miał wiadomości o jego dalszych sprawach.

Organ rentowy prowadził kontrolę w I Klubie Sportowym (...) w styczniu 2006 r., ustalił, że dłużnik nie posiada rachunku bankowego. Urząd Skarbowy W. zwrócił tytuły wykonawcze przeciwko Klubowi w lipcu 2006 r., w sierpniu 2007 r. tytuły wykonawcze przeciwko Klubowi zwrócił Urząd Skarbowy W. bez wykonania.

Płatnik składek wyrejestrował się z ubezpieczeń społecznych z dniem 01.01.2007 r., składając to oświadczenie w dniu 21.01.2008 r.

Z odpisu KRS z dnia 16.04.2009 r. wynikało, że w skład zarządu wchodzi: W. S. - jako dyrektor Klubu, A. W. - jako prezes zarządu, B. L. - jako członek zarządu. Organ rentowy wszczął postępowanie o przeniesienie odpowiedzialności za składki na W. S. w dniu 25.11.2009 r. W. S. wskazał wierzytelność Klubu wobec MPWiK we W.. MPWiK w dniu 23.12.2009 r. udzieliło odpowiedzi, że nie posiada żadnych zobowiązań wobec I Klubu Sportowego (...) we W..

W dniu 31.12.2009 r. organ rentowy wydał decyzję o odpowiedzialności solidarnej wnioskodawcy za zaległości I Klubu Sportowego (...) we W. w łącznej kwocie 58.658,26 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd orzekł, że odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

W uzasadnieniu Sąd powołując treść art. 31, 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 116 § 1 pkt 1 i 2, w zw. z art. 116 ust. 1a ordynacji podatkowej, wskazał, że w przepisach tych ukształtowane zostały przesłanki odpowiedzialności członków zarządu, które powinien wykazać organ rentowy oraz okoliczności egzoneracyjnych, których wykazanie obciąża wnioskodawcę. Po stronie ZUS okolicznościami, na które się powołuje pozwany, wskazującymi na bezskuteczność egzekucji, jest brak środków na rachunkach bankowych I Klubu Sportowego (...) i pismo z Urzędu Skarbowego W. z dnia 22.08.2007 r., które zwróciło tytuły wykonawcze wystawione w dniu 27.10.2006 r. przez ZUS na zobowiązanego, z relacją poborcy skarbowego, z którego wynika, iż Klub Sportowy (...) nie prowadzi działalności od czerwca 2007 r. Sąd ustalił, że okoliczności te znalazły potwierdzenie w dokumentacji

ZUS o wyrejestrowanie I Klubu Sportowego (...) z ubezpieczeń społecznych od dnia 01.01.2007r, złożone w dniu 21.01.2008 r. Organ rentowy ustalił także, że MPWiK Sp. z o.o. we W. nie ma żadnych zobowiązań wobec dłużnika. Jednocześnie organ rentowy wyjaśniał, że w dacie wydania decyzji o odpowiedzialności W. S. za nieopłacone przez Klub składki na ubezpieczenia społeczne w dniu 31.12.2009 r., nie dysponował on wiedzą o korzystnym dla Klubu wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 01.10.2008 r., zasądającym na jego rzecz od (...) Bank S.A. w W. kwotę 325.843,40zł.

Sąd uznał, że organ rentowy wykazał przynajmniej częściową bezskuteczność egzekucji, przy bezspornej wysokości zaległych składek powstałej w czasie pełnienia przez W. S. funkcji członka zarządu dyrektora Klubu. Okolicznościami zwalniającymi członka zarządu z odpowiedzialności są: zgłoszenie we właściwym czasie wniosku o upadłość lub wykazanie, iż brak takiego wniosku nie nastąpił z jego winy, bądź też wskazanie mienia, z którego egzekucja jest możliwa. Sąd ocenił, że zebrany w sprawie materiał dowodowy daje podstawy do uznania, iż W. S. nie ponosi winy w braku wniosku o postępowanie upadłościowe. Z zeznań przesłuchanych świadków - działaczy i poprzednich członków zarządu I Klub Sportowy (...), w latach 2000 – 2004, wyłania się obraz sytuacji w jakiej działał Klub (...), który musiał dla swojej głównej statutowej działalności sportowej pozyskiwać środki finansujące tę działalność oraz prowadzenie Klubu.

W. S., jako dyrektor Klubu, wykazywał się aktywnością i dbałością o zapewnienie tych środków. Podejmował działania zarówno w kierunku poszukiwania sponsorów jak i dokonywał transakcji mających dostarczyć fundusze na prowadzenie działalności Klubu. O tych działaniach przekonują nie tylko zeznania świadków N. i N., ale również dowody pisemne. To W. S. zawarł w dniu 01.01.2001 r. umowę o użytkowanie działki przy ul. (...) z MPWiK, gdzie strony ustaliły, że nakłady na budynek stawiany przez Klub na cele usługowe, zostaną rozliczone wg ich wartości z dnia rozwiązania tej umowy. Jednakże, po rozwiązaniu umowy w dniu 15.04.2004 r., nie doszło do porozumienia stron w tej sprawie. Sąd stwierdził, że o aktywności W. S. świadczy także zawarcie przez niego umowy cesji wierzytelności (...) Banku S.A. wobec dłużników W. M. i B. M. i nadanie przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia -Fabrycznej I Wydział Cywilny w dniu 30.04.2001 r. klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu wystawionemu przez (...) Bank S.A. na rzecz I Klubu Sportowego (...) W. przeciwko W. M. i B. M., który dotyczył kwoty: kapitału w wysokości 964.962,00 zł i odsetek w wysokości 251.306,00 zł, w łącznej kwocie 1.216.268,00 zł.

Na skutek powództwa M. i M. tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności ponad 375.000,00 zł, o czym przesądził wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18.08.2004 r., uznający przedawnienie części dochodzonej wierzytelności, spowodowane wierzytelnością (...) Bank S.A. W ocenie Sadu Okręgowego są to przykłady wskazujące na działania wnioskodawcy jako dobrego gospodarza, dbającego o stronę finansową działalności Klubu.

Dla uwolnienia go od odpowiedzialności za zaległości składkowe najistotniejsze jest jednak podjęcie przez niego w końcu 2003 r. próby uzdrowienia sytuacji Klubu, w którym zaczęły narastać kłopoty finansowe i związane z tym rezygnacje dotychczasowych członków zarządu. Doprowadziło to do stanu, w którym zdekompletowany zarząd - poniżej 11 osób, nie mógł podejmować żadnych statutowych decyzji i wykonać swych obowiązków. Skłoniło to W. S. do złożenia w dniu 22.12.2002 r. wniosku o ustanowienie kuratora dla Klubu, który to wniosek na skutek błędnej wykładni prawa przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia IX Wydział Cywilny w dniu 13.10.2004 r. został odrzucony.

Rozpoznawanie tego wniosku przez 11 miesięcy i odrzucenie go z powodu stwierdzenia, iż został złożony przez osobę nieuprawnioną, należy ocenić jako zasadniczą przyczynę dla której należy uznać brak winy wnioskodawcy w niezgłoszeniu upadłości Klubu.

Błędna decyzja Sądu Rejonowego spowodowała sparaliżowanie dalszej działalności wnioskodawcy jako dyrektora Klubu i uniemożliwiła skuteczną walkę o odzyskanie środków m.in. od MPWiK we W.. Przepis art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 07.04.1989r prawo o stowarzyszeniach, na który powołuje się Sąd Rejonowy, przewiduje bowiem ustanowienie kuratora nie tylko na wniosek organu, ale i z własnej inicjatywy, której jednakże Sąd wówczas nie wykazał, odmiennie

niż uczynił to Sąd Rejonowy dla Wrocławia-- Śródmieścia Sąd Rodzinny w dniu 23.03.2009 r., który z urzędu ustanowił kuratora dla I Klubu Sportowego (...).

Sąd wskazał, że wnioskodawca przez cały okres pracy w Klubie, na stanowisku dyrektora, wykazywał się starannością w działaniach charakteryzujących dobrego zarządcę powierzonego mu mienia. Zdaniem Sądu, takie złożenie wniosku o ustanowienie kuratora dla Klubu, który nie posiadał zarządu zdolnego do działań, jest potwierdzeniem tej oceny.

W związku z powyższym, wobec uznania, iż W. S. nie ponosi winy w niezgłoszeniu upadłości, przy przyjęciu także, iż do końca 2006 r. istniało mienie, z którego egzekucja była możliwa (a czego dowiódł korzystny dla Klubu wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 01.10.2008 r.), należy stwierdzić zaistnienie przesłanki z art. 116 § 1 pkt. 1 lit. b i 2 w związku z art. 116a ordynacji podatkowej.

Mając powyższe na uwadze Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w pkt. I wyroku.

W pkt. II wyroku orzekł o kosztach zastępstwa procesowego w oparciu o przepisy art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę z urzędu.

Z wyrokiem nie zgodził się organ rentowy wywodząc apelację i zaskarżając wyrok w całości, zarzucił Sądowi:

1) naruszenie prawa materialnego – art. 116 a w zw. z art. 166 i 107 § 1 i § 2 pkt 2 i 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja Podatkowa (Dz.U. z 2005 r. nr 8 poz. 60 ze zm.) w związku z art. 31 i 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585 ze zm.), przez nie obciążenie wnioskodawcy W. S. odpowiedzialnością za zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w Łącznej kwocie 58.658 zł, 26 zł, Stowarzyszenia (...) I klubu Sportowego Ś. we W.;

2) naruszenie przepisów prawa procesowego – art. 233 kpc przez błędną ocenę mocy i wiarygodności materiału dowodowego (przekroczenie swobodnej oceny dowodów) co doprowadziło do zwolnienia z odpowiedzialności powoda za zaległości z tytułu nieopłaconych składek za okres od 12.2003 r. do 12.2004 r. oraz od 06.2005 r. do 12.2006 r.

Wobec tak przedstawionych zarzutów skarżący wniósł o zmianę wyroku Sadu I instancji w całości i oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego jest uzasadniona, jakkolwiek nie można podzielić w pełni zarzutów apelacji ani też uwzględnić jej wniosków.

Zgodnie z treścią art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.) do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio wskazane tam przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa.

Odpowiedzialność członków zarządu stowarzyszenia za zobowiązania podatkowe, a co za tym idzie za zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne unormowana jest w przepisach ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 1997 roku, Nr 8, poz. 60 ze zm.). Reguły odpowiedzialności w tym zakresie zawiera art. 116a Ordynacji podatkowej, zgodnie z treścią którego za zaległości podatkowe innych osób prawnych niż wymienione w art. 116 odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie organów zarządzających tymi osobami. Przepisy art. 116 stosuje się odpowiednio. Natomiast zgodnie z treścią przepisu art. 116 § 1 za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, spółki akcyjnej lub spółki akcyjnej w organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu,

jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu: 1) nie wykazał, że: a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy; 2) nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części. W myśl przepisu § 2 odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu, oraz zaległości wymienione w art. 52 powstałe w czasie pełnienia obowiązków członka zarządu.

Zgodnie natomiast z treścią przepisu art. 108 § 1 ordynacji podatkowej w zw. z art. 31 ustawy systemowej o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej organ podatkowy orzeka w drodze decyzji i nie ma tu zastosowania art. 108 § 2 ordynacji podatkowej. Jednocześnie w myśl przepisu art. 108 § 4 ustawy ordynacja podatkowa, egzekucja zobowiązania wynikającego z decyzji o odpowiedzialności składkowej osoby trzeciej może być wszczęta dopiero wówczas, gdy egzekucja z majątku podatnika okazała się w całości lub w części bezskuteczna.

Jak wnika z powyższych przepisów, odpowiedzialność członka zarządu stowarzyszenia ma charakter osobisty, solidarny i subsydiarny. Oznacza to, że członkowie zarządu stowarzyszenia ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania stowarzyszenia bez ograniczenia, całym swoim majątkiem. Każdy z członków zarządu z innymi członkami odpowiada wspólnie ze stowarzyszeniem za całość długu, a wierzyciel stowarzyszenia może prowadzić egzekucję z majątku członka stowarzyszenia w przypadku, gdy egzekucja z majątku stowarzyszenia okaże się bezskuteczna. Przepisy ordynacji podatkowej ograniczają odpowiedzialność członków zarządu stowarzyszenia do tych należności, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków oraz zaległości powstałe w czasie pełnienia obowiązków członka zarządu. Byli członkowie zarządu natomiast odpowiadają za zaległości stowarzyszenia z tytułu zobowiązań, których termin płatności upłynął w czasie, gdy pełnili oni swoje funkcje.

Z uwagi na powyższe zasady odpowiedzialności członków zarządu stowarzyszenia za zobowiązania podatkowe stowarzyszenia (a także zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne), decyzja stwierdzająca odpowiedzialność określonego członka zarządu powinna wskazywać, że jest to odpowiedzialność solidarna ze stowarzyszeniem i innymi członkami zarządu stowarzyszenia (w tym – byłymi członkami w zakresie zaległości z tytułu zobowiązań, których termin płatności upłynął w czasie, gdy pełnili oni dwoje funkcje), powinna być adresowana do wszystkich członków zarządu i doręczona każdemu z nich. Podkreślić bowiem należy, że wprawdzie solidarność członków zarządu stowarzyszenia oraz samego stowarzyszenia za zaległości podatkowe wynika z ustawy, jednak zgodnie z art. 108 § 1 o.p. o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej organ podatkowy orzeka w drodze decyzji. Dopóki zatem decyzja taka nie zapadnie, nie można osoby trzeciej traktować jako dłużnika, co wywołuje ten skutek, że zasady odpowiedzialności solidarnej nie będą miały wobec niej zastosowania. Stanowisko takie zajął Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale składu 7 sędziów z dnia 9 marca 2009 roku sygn. akt I FPS 4/08 wskazując, iż przepis art. 116 § 1 ustawy – Ordynacja podatkowa nakłada obowiązek na organ podatkowy prowadzenia postępowania w przedmiocie odpowiedzialności za zaległości podatkowe spółki z o.o. wobec wszystkich osób mogących ponosić taką odpowiedzialność. Ponadto w uzasadnieniu wyroku Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że skoro decyzja podatkowa, podjęta w trybie art. 108 § 1 o.p., kreuje odpowiedzialność za cudze długi – zaległości podatkowe – to dopiero z momentem jej podjęcia można zasadnie mówić o powstaniu reżimu kształtowanego przepisami Kodeksu cywilnego, o odpowiedzialności solidarnej. Naczelny Sąd Administracyjny rozstrzygał w kwestii odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, niemniej nie ma przeszkód, aby rozważania te przenieść na grunt odpowiedzialności członków zarządu stowarzyszenia. Wymóg taki da się, w ocenie NSA wyprowadzić m.in. z treści art. 107 § 1 Ordynacji podatkowej w powiązaniu z regulacjami szczegółowymi skoro w treści tych unormowań prawodawca posługuje się liczbą mnogą. Tak więc mowa w nich o „osobach trzecich” (art. 107 § 1, 1a oraz § 2 o.p.) czy też o ponoszących odpowiedzialność wspólnikach spółki (art. 116 § 1 o.p.). Liczba pojedyncza pojawia się zaś w nich dopiero wtedy, gdy indywidualizowana jest odpowiedzialność wskazanych osób. Konieczność prowadzenia postępowania w przedmiocie odpowiedzialności podatkowej osób trzecich przeciwko wszystkim osobom, które taką odpowiedzialność mogą ponosić, determinuje niekwestionowana zasada, że zakres postępowania podatkowego

każdorazowo wyznacza norma prawa materialnego. Ta zaś w rozważanym przypadku każe ustalić pełny krąg osób odpowiedzialnych za zaległości podatkowe podmiotów określonych w § 1 art. 116 o.p. i wszczęć przeciwko nim postępowanie w sprawie. Nakaz ten jednoznacznie potwierdza art. 108 § 1 Ordynacji podatkowej, który uzależniając odpowiedzialność podatkową osób trzecich od podjęcia decyzji sprawia, że właśnie w tym orzeczeniu dochodzi między innymi do jej podmiotowej konkretyzacji. Wywołuje to ten skutek, że w przypadku, gdy organ podatkowy skieruje decyzję do niektórych (jednej bądź więcej) osób spośród tych, które mieszczą się w dyspozycji art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, to osoby pominięte podlegałyby wyłączeniu z odpowiedzialności. Taki zaś stan rzeczy byłby ze wszech miar niedopuszczalny. Ponadto tylko w przypadku prowadzenia postępowania przeciwko wszystkim członkom zarządu osoba, która faktycznie wykonała zobowiązanie za podatnika, zyskuje realną gwarancję realizacji swego prawa podmiotowego do regresu, stanowiącego wszak immanentny aspekt reżimu odpowiedzialności solidarnej (art. 376 k.c.). O występowaniu takiej potrzeby przekonuje także konieczność zapewnienia wszystkim osobom, potencjalnie odpowiedzialnym za cudzą zaległość podatkową, możliwości obrony własnych interesów w tym w zakresie dowodzenia przesłanek egzoneracyjnych.

Powyższy pogląd podzielił zasadniczo Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z dnia 15 października 2009 roku w sprawie I UZP 3/9 i pomimo, iż odnosi się do decyzji ustalającej odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w pełni znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie. Sąd Najwyższy kategorycznie stwierdził, że decyzja w przedmiocie odpowiedzialności osoby trzeciej powinna być wydana wobec wszystkich członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, natomiast w ocenie Sądu Apelacyjnego decyzja taka winna być wydana wobec wszystkich członków zarządu stowarzyszenia.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy uznać należy, iż decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w we W. z dnia 31 grudnia 2009 r. stwierdzająca odpowiedzialność W. S. jako członka zarządu, I Klubu Sportowego Ś. z siedzibą we W., za zaległości stowarzyszenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne została wydana z naruszeniem zasad odpowiedzialności określonych w art. 116a w zw. z art. 116 ordynacji podatkowej.

Organ rentowy przed wydaniem decyzji nie ustalił bowiem kręgu członków zarządu, tak byłych, jak i obecnych, biorąc pod uwagę stanu na datę wydania decyzji. Skutkiem tego decyzja ustalająca odpowiedzialność współnika za długi spółki wydana została wadliwie wyłącznie wobec W. S.. Ustalenie kręgu członków zarządu było niezbędne z uwagi na konieczność objęcia decyzją o odpowiedzialności za zaległości podatkowe wszystkich członków zarządu stowarzyszenia. Jak wynika z akt sprawy, członkami zarządu I klubu Sportowego Ś. we W. byli również zainteresowanie w sprawie A. W. i B. L.. Jak wyżej wskazano, organ rentowy nie może ograniczyć się do orzekania o odpowiedzialności jedynie niektórych członków zarządu stowarzyszenia, gdyż na nich wszystkich ciąży solidarna odpowiedzialność za zaległości stowarzyszenia, a aby ta odpowiedzialność powstała, konieczne jest uprzednie wydanie decyzji kształtującej tę odpowiedzialność.

Decyzja ustalająca odpowiedzialność tylko jednego, wybranego przez organ rentowy współnika, jako nieprawidłowa, musi zostać wyeliminowana z obrotu prawnego.

Nadmienić należy, że Sąd Apelacyjny wypowiedział się w tej kwestii w uzasadnieniu do wyroku z dnia 10 listopada 2011 r., sygn. akt III AUa115/11, który został włączony do akt niniejszej sprawy, z tego też względu niezrozumienie budzi wyrok Sądu Okręgowego, który miał wgląd w treść wyroku jak również jego uzasadnienia, a który pomimo to wydał zaskarżony wyrok nie zważając na wadliwość zaskarżonej decyzji.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na mocy art. 477^{14a} kpc uchylił wyrok Sądu Okręgowego, jak również poprzedzającą go decyzję i sprawę przekazał do rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu.

Rozpoznając sprawę ponownie organ rentowy ustali krąg członków zarządu I Klubu Sportowego Ś. odpowiadających za zaległości stowarzyszenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń pracowniczych i wyda decyzję o odpowiedzialności wobec wszystkich współników, na których ciąży solidarna odpowiedzialność za dług.

Ponadto organ rentowy winien szczegółowo zbadać wystąpienie wszystkich przesłanek wymienionych w przepisie art. 116 Ordynacji Podatkowej pozwalających na nałożenie na członków zarządu stowarzyszenie odpowiedzialności za zaległości składowe stowarzyszenia. W tym względzie szczególną uwagę organ powinien zwrócić na okoliczność dotyczącą możliwości terminowego zgłoszenia wniosku o upadłość oraz okolicznościami związanymi z majątkiem stowarzyszenia pozwalającym na zaspokojenie wierzytelności organu rentowego. W szczególności organ rentowy rozważy, czy zgłaszany przez wnioskodawcę zarzut istnienia majątku stowarzyszenia pozwalającego na zaspokojenie organu rentowego znajduje potwierdzenie w stanie faktycznym.

Jednocześnie organ rentowy dokona analizy możliwości zgłoszenia przez wnioskodawcę wniosku o ogłoszenie upadłości we właściwym terminie.

Dopiero rozstrzygnięcie wszystkich powyższych wątpliwości pozwoli na wydanie przez organ rentowy decyzji w zakresie odpowiedzialności wszystkich członków zarządu stowarzyszenia za zobowiązania stowarzyszenia. Następnie organ rentowy odnosząc się do stanu faktycznego i prawnego przypadającego na chwilę wydania decyzji powinien wydać stosowną decyzję w sprawie.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 477^{14a} kpc orzekł jak w sentencji.

R.S.